

Colònia minera de la Consolació

Cercs

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: Al voltant del santuari de la Mare de Déu de la Consolació, especialment vers oest, costa amunt.

Coordenades:

Latitud: 42.18163
Longitud: 1.86193
UTM Est (X): 406016
UTM Nord (Y): 4670570

Classificació

Número de fitxa 08268 - 62
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Contemporani
Segle XX
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: no es conserven tots els edificis que es van construir per donar servei a l'explotació de les mines
Protecció Inexistent
Accés Restringit
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: diversos propietaris
Autoria de la fitxa Sara Simon Vilardaga
Data de registre de la fitxa: dc., 16/03/2016 - 01:00

Descripció

El nom de la colònia prové del santuari de la Mare de Déu de la Consolació. El conjunt d'edificis que composava la colònia minera de la Consolació incloïa habitatges, economat, caserna per a la Guàrdia Civil, cantina, cinema, safareigs públics, rentadors de carbó, farmaciola, dispensari, magatzems, tallers, parc de la fusta, etc... Un dels elements destacats d'aquesta colònia és la torre que es va fer construir el propietari de les mines, José Enrique de Olano, a prop de l'estació del tren Olvan-Guardiola de Berguedà.

A través del pla inclinat Consolació I la colònia es comunicava amb l'estació de tren de Fígols-les Mines. Altres plans inclinats (Porvenir I, Natàlia I), un telefèric (Roe) i un funicular (Consolació I) comunicaven la colònia Consolació amb les altres dues colònies, Sant Josep i Sant Corneli, situades a nivells superiors. Tots aquests elements es van construir abans de 1911.

La transformació de la colònia en centre d'explotació i administració de l'empresa a partir de 1928, quan es va obrir la mina Consolació, va modificar el seu caràcter fins aleshores residencial i tots els seus habitatges, repartits entre edificis ad hoc i altres situats a les plantes superiors dels tallers i dels magatzems, es van habilitar com a magatzems i espais per a serveis, com la farmaciola i el dispensari i les oficines de l'empresa "Carbones de Berga SA". Per bé que aquest canvi d'ús va alterar l'interior dels habitatges, es percebien clarament les mateixes característiques que els habitatges de Sant Corneli i Sant Josep: blocs de planta allargassada, amb accés exterior mitjançant escales transversals o longitudinals. També eren exteriors les comunes i les carboneres. Les parets eren de pedra vista, d'un gruix d'uns 40 cm i estructura de formigó armat, material molt innovador per l'època en que es van construir aquests habitatges (1900-1920). Els emmarcaments de portes i finestres estaven fets amb maons. Les teulades són de doble vessant amb teula àrab sobre llates i cabirons de fusta.

Eren pisos de dimensions petites, tenien com a màxim 35 m² amb una estructura molt simple. Un espai comú, el més gran i central, destinat a cuina-menjador, equipada amb una cuina econòmica, una pica i un armari de racó, i dues o tres habitacions. La comuna era exterior i no tenien aigua corrent.

Entre els edificis de serveis construïts a la zona de la Consolació cal fer esment dels rentadors de carbó. En aquest lloc arribava el carbó de les mines i abans de carregar-lo als vagons amb destí Berga o enviar-lo cap a la central tèrmica s'havia de netejar i classificar. És per això que aquest edifici es va construir a la part més baixa de les instal·lacions mineres, molt a prop de l'estació del ferrocarril. Era visible des de l'antiga carretera C-1411, actualment C-16, a l'alçada del punt quilomètric 108. Aquest edifici es va construir l'any 1931, per bé que a principis de segle XX se n'havia construït un altre. Estava fet amb formigó vist i estructurat en diferents nivells d'alçada, seguint el model anglès.

Un altre dels elements destacats d'aquesta colònia fou la caserna de la guàrdia civil. És un dels pocs casos de colònia industrial a Catalunya que en tenia. Tenia, a la planta baixa, sala d'armes, habitatge per un porter, dos habitatges per a guàrdies civils casats, un espai per a guàrdies civils solters i tres banys i, a la planta primera, un pis amb despatx per al comandant de la caserna i tres comunes més. Aquest edifici va ser enderrocat l'any 1996.

Observacions:

Les coordenades corresponen a l'edifici de tallers que encara es conserva i que està situat al costat de la boca-mina.

Història

Les colònies mineres de Cercs es varen projectar i construir a semblança de les colònies tèxtils construïdes a la conca del Llobregat (entre altres llocs) i a les quals havien de facilitar una part del carbó que s'extreia de la mines de l'Alt Berguedà. Són l'únic exemple de colònies mineres que es conserva a Catalunya.

La zona on es va acabar ubicant la colònia minera de la Consolació allotjava edificis relacionats amb l'explotació minera ja des de la segona meitat del segle XIX. Fou la zona escollida per a la construcció de l'estació del ferrocarril, inicialment de sang ja que les vagonetes eren arrossegades per matxos, i tots els

elements necessaris per carregar el carbó –dipòsits i magatzems- a les vagonetes. L'any 1872 s'hi va construir una petita capella dedicada a Sant Josep.

La colònia minera de la Consolació és la més moderna de les tres, per bé que els seus orígens són coetanis amb els de la colònia Sant Josep: a principis del segle XX es varen construir els primers habitatges per als treballadors i entre 1902 i 1906 es va construir la torre on residia la família d'Olano.

Entre 1924 i 1926 es va començar a explotar la mina Nova o Consolació i a partir de 1926 la colònia de la Consolació es va convertir en el centre de l'explotació minera i va concentrar tant l'entrada i sortida de treballadors com la sortida de carbó, l'administració, el rentat del carbó, la farmaciola, etc. Amb aquest canvi els edificis que havien servit com habitatges foren reconvertits com a magatzems i espais per a serveis.

Durant la dècada dels anys 1970 la colònia fou abandonada progressivament pels miners que decidien anar a viure a nuclis urbans amb més serveis i més ben comunicats.

El mes de desembre de 1991 l'empresa "Carbones de Berga SA" va decidir tancar definitivament l'activitat productiva de la mina Consolació i es va iniciar un procés d'abandonament de les instal·lacions. Entre els anys 1995 i 1996 es van enderrocar diversos edificis de la zona de la Consolació, excepte una sitja, la torre del comte de Fígols i el santuari de la Mare de Déu de la Consolació, entre altres, elements tots ells visibles des de la carretera C-16. Queden alguns altres edificis dempeus entre els quals el darrer edifici de tallers de l'empresa, oficines, i algun altre edifici de magatzem i habitatges.

Bibliografia

ALSINA, G. (1997): "La configuració territorial de la conca minera de l'Alt Berguedà. L'evolució d'un paisatge", a L'Erol, número 54, p. 10-20.

BOIXADER, A. i SERRA, R. (2007): Viure al peu de la mina. Les colònies mineres de Cercs, Cercs i Manresa, Consorci Ruta Minera i Zenobita edicions.

SERRA, R. (1993): "Les colònies mineres de Sant Corneli, Sant Josep i la Consolació (Cercs, Berguedà)", a Treballs de la Societat Catalana de Geografia, número 36, volum VIII, p. 209-225.

SERRA, R. (2005): "Les colònies mineres de Sant Corneli, Sant Josep i la Consolació (Cercs, Berguedà)", a L'Erol, números 86-87, p. 40-44.

